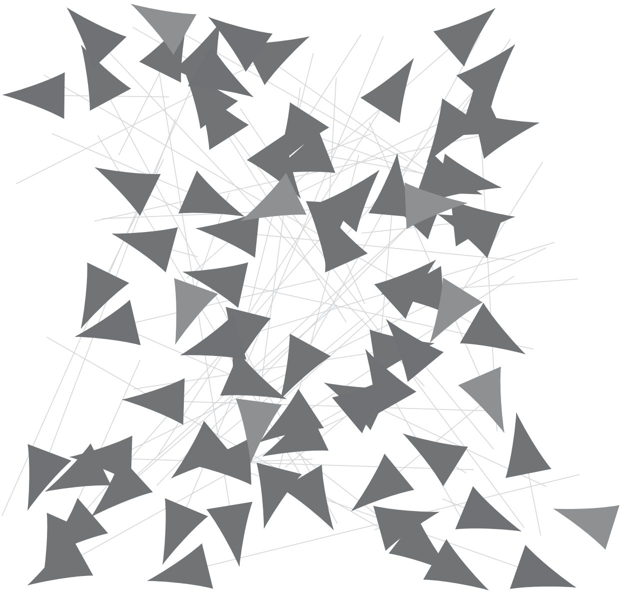

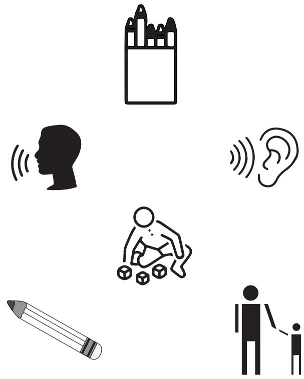

FLN वर आधारित

गणित पूरक पुस्तिका भाग – 1

इयत्ता:– 5 वी

नाव : ____________________

इयत्ता : ____________________

शाळा : ____________________

पूरक पुस्तिकेबाबत थोडक्यात

- गणित पूरक पुस्तिका भाग 1 आणि भाग 2 मध्ये ''निपुण भारत'' मार्गदर्शक तत्वांवर आधारित मुलभूत संख्याज्ञानावर सराव दिलेला आहे.
- संख्याज्ञान, संख्यांवरील मुलभूत क्रिया, भूमिती आणि अपूर्णांक या घटकांचा मुलभूत सराव या पुस्तिकांमध्ये समाविष्ट केला आहे.
- सुरुवातीला, विद्यार्थ्यांना शिक्षक किंवा पालकांच्या मदतीची आवश्यकता असू शकते, विशेषत: सूचना समजून घेण्यासाठी.
- ही पूरक पुस्तिका इयत्तानिहाय अध्ययन निष्पत्ती अवगत करण्यासाठी विद्यार्थ्यांचा पाया पक्का करण्यास मदत करु शकते.
- पुस्तिकांमध्ये अशा काही जागा आहेत, ज्यांचा वापर शिक्षकांकडून विद्यार्थ्यांचे मुल्यांकन करण्यासाठी अतिरिक्त सराव देण्यासाठी केला जाऊ शकतो.
- प्रत्येक तिसऱ्या किंवा चौथ्या पानांनंतर अशाब्दिक बुध्दीमत्तेवर आधारित सराव दिलेला आहे. विद्यार्थ्यांची परिमाणात्मक योग्यता विकसित करण्यासाठी आणि स्पर्धा परीक्षांची तयारी करण्यास मदत व्हावी म्हणून हा सराव समाविष्ट केलेला आहे.

महत्वपूर्ण सूचना

1. विद्यार्थ्याने दररोज किमान एका पानाचा सराव करणे अपेक्षित आहे.
2. विद्यार्थी आवश्यकता भासल्यास त्यांचे पालक, शिक्षक किंवा सहाध्यायी गटांची मदत घेवू शकतात.
3. विद्यार्थ्यांनी दर आठवडयाला 3 ते 4 पानांचा सराव केल्यास ही पुस्तिका जवळपास तीन महिन्यांत पूर्ण होऊ शकते.

''आम्ही ही पुस्तिका निर्माण करत असताना आशया संदर्भातील त्रुटी आणि टंकलेखनातील त्रूटी कमी करण्याचे सर्व प्रयत्न केले आहेत. तथापि, तुम्हाला काही चूक आढळल्यास किंवा या पुस्तिकांची उपयोगिता सुधारण्यासाठी आपल्या काही सूचना असल्यास, कृपया संपर्क साधावा. आपण आपल्या सूचना आम्हाला खालील ई-मेल आयडीवर पाठवू शकता.''

feedback@sikshana.org

अनुक्रमणिका

अनु क्र.	घटक	पान नं
1.	संख्याज्ञान	1 - 7
	• संख्यांची गणना • संख्यांचा क्रम • स्थानिक किंमत • संख्येचे विस्तारित रुप	
2.	बेरीज आणि वजाबाकी	8 - 20
	• एक अंकी आणि दोन अंकी संख्यांची बेरीज • एक अंकी आणि दोन अंकी संख्यांची वजाबाकी • मनात आकडेमोड	
3.	गुणाकार आणि भागाकार	21 - 40
	• चित्रांचा वापर करुन गुणाकार • गुणाकाराची क्रिया • चित्रांचा वापर करुन भागाकार . • भागाकाराची क्रिया	
4.	भूमिती	41 – 45
	• रेषा • कोन • त्रिकोन • घन आकार	
5.	अपूर्णांक	46 - 48
	• अपूर्णांकाची ओळख • अपूर्णांकाचे सर्वात सोपी रुपे • अपूर्णांकाची तुलना	
6.	अमौखिक तर्क	

Date ___ /___ /___

1. दिलेल्या संख्या वाच.

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
30	31	32		34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99

(a) या टेबल मधील 2 (किंवा ज्या संख्येच्या एकक स्थानी 2 आहे.) अशा संख्यांना गोल कर. उदा. (12)

(b) 2 ने सुरू होत असलेल्या (किंवा दशक स्थानी 2 आहे) अशा संख्यांवर काट मार. ~~21~~

(c) कोणत्या संख्येमध्ये एकक आणि दशक स्थानी 2 आहे ? ______

(d) एकक आणि दशक स्थानी एकच अंक असलेल्या संख्येभोवती चौकोन कर. [33]

---

2. येथे काही आकार उभ्या आणि आडव्या ओळीत दिलेले आहेत.

त्रिकोण → चोकोन → 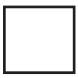 वर्तुळ → 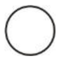 षटकोन → 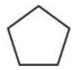

अर्धगोल → दंडगोल → 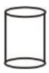 घन → 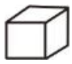 शंकु →

3. खाली दिलेले आकार कोणत्या स्थानावर आहेत? त्यानुसार त्याची आकृती काढुन त्याचे नाव लिही.

उदा. पहिले स्थान → 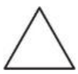 त्रिकोण

तिसरे स्थान → ______________

पाचवे स्थान → ______________

दहावे स्थान → ______________

सतरावे स्थान → ______________

एकूण किती शंकू आहे? ______________

एकूण किती दंडगोल आहे? ______________

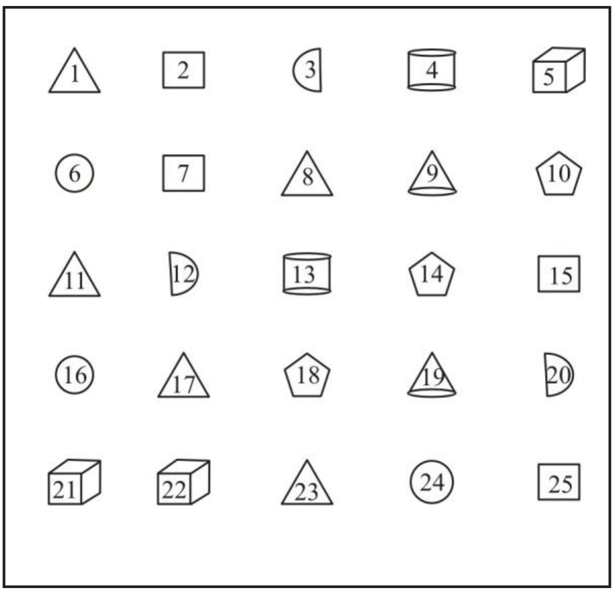

Date: ___/___ /___

उदाहरणांचे निरीक्षण कर आणि रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही आणि योग्य चित्रे काढ.

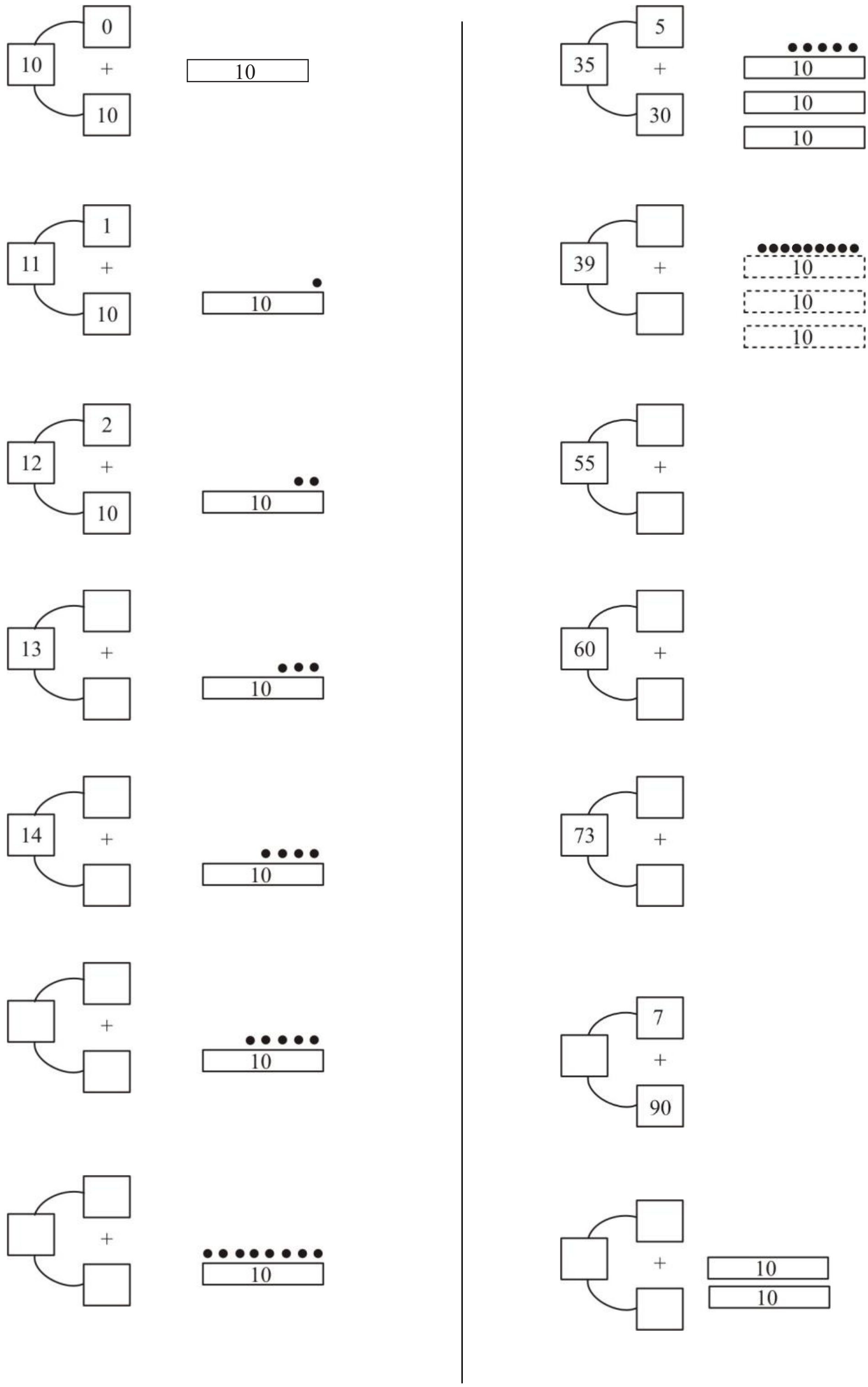

Date ___ /___ /___

1. संख्यांचा क्रम कसा आहे ते बघ आणि त्यापुढे येणाऱ्या काही संख्या लिही.

द.	ए.
2	1
2	2

द.	ए.
1	1
1	3
1	5

द.	ए.
4	5
5	0
5	5
6	0

द.	ए.
0	4
1	4
2	4

द.	ए.
0	0
1	0
2	0

श.	द.	ए.
	7	5
	8	5
	9	5
1	0	5
1	1	5

श.	द.	ए.
1	0	4
1	0	5
1	0	6

श.	द.	ए.
4	6	5
4	7	5
4	9	5

श.	द.	ए.
	9	5
1	9	5
2	9	5

श.	द.	ए.
2	1	0
2	1	5
2	2	0

2. खालीलपैकी कोणत्या ठोकळ्यांचा संच 43 ही संख्या दाखवतो?

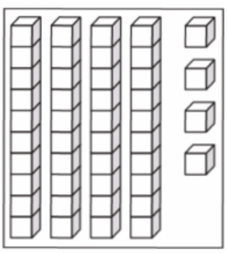
(a)

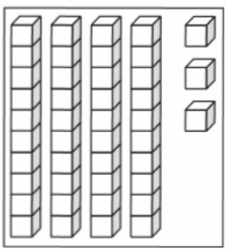
(b)

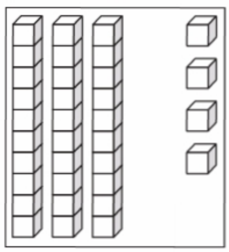
(c)

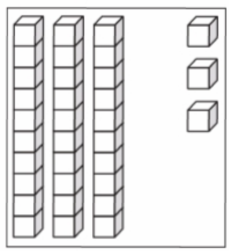
(d)

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

1. संख्या ज्या क्रमाने गोल केल्या आहेत. त्यांचे निरीक्षण कर आणि त्याप्रमाणे पुढील संख्यांना गोल कर.

(a)

⑪	12	⑬	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

(b)

1	②	3	④	5	⑥	7	8	9	10
11	⑫	13	⑭	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

(c)

1	2	③	4	5	⑥	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

(d)

1	2	3	④	5	6	7	⑧	9	10
11	⑫	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

प्रत्येक चौथ्या संख्येला गोल कर.

(e)

1	2	3	4	⑤	6	7	8	9	⑩
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50

प्रत्येक पाचव्या संख्येला गोल कर.

(f)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	⑩
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

प्रत्येक दहाव्या संख्येला गोल कर.

---

2. 46, 40, 34, ? या आकृतीबंधात क्रमाने येणारी पुढील संख्या कोणती असेल?

☐ 26 ☐ 28 ☐ 30 ☐ 38

Date ___ /___ /___

1. प्रत्येक प्रश्नात 4 आकार दिले आहेत. त्यापैकी 3 काही प्रमाणात समान आहेत आणि एक भिन्न आहे. तो वेगळा आकार ओळख.

(a)

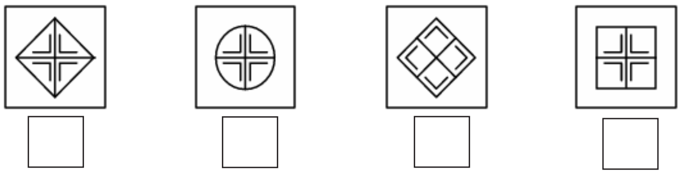

(b)

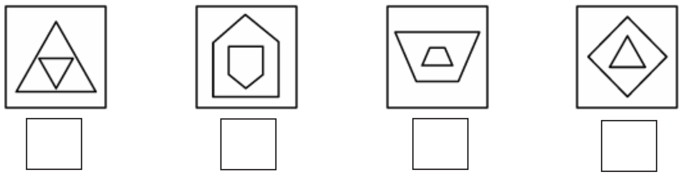

(c)

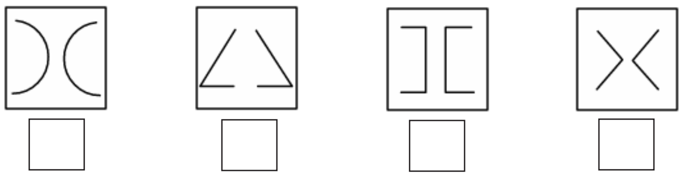

(d)

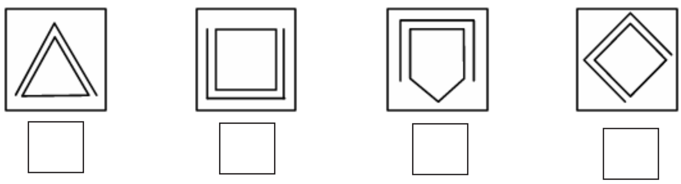

(e)

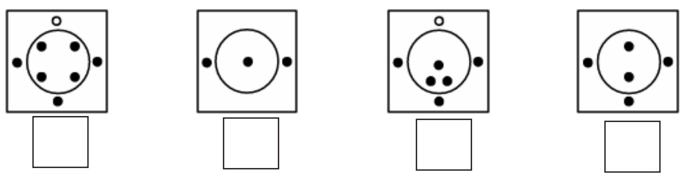

(f)

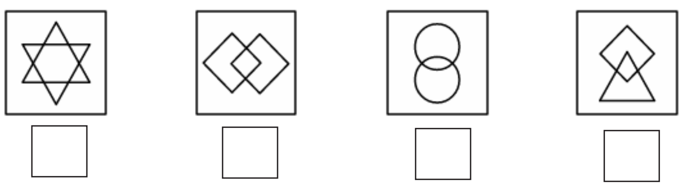

2. आपल्या वर्ग शिक्षकांना सख्यांचा क्रम यावर दोन उदाहरणे द्यायला सांग आणि ती उदाहरणे सोडव.

Date: ___ /___ /___

1. उदाहरणांचे निरीक्षण कर.

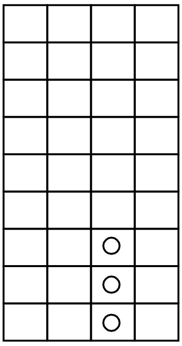
ह . श . द . ए .
30

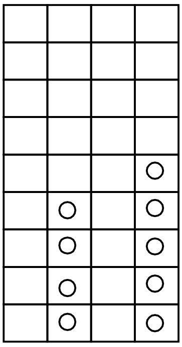
ह . श . द . ए .
405

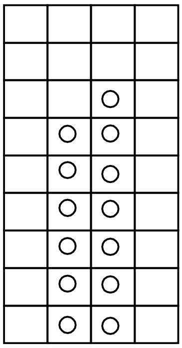
ह . श . द . ए .
670

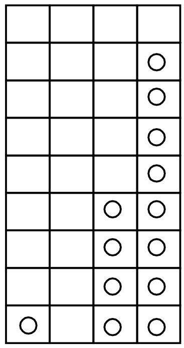
ह . श . द . ए .
1048

---

2. वरील दिलेल्या उदाहरणांचे निरीक्षण करुन खालील उदाहरणे सोडव.

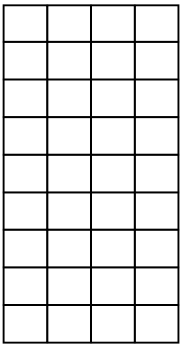
ह . श . द . ए .
40

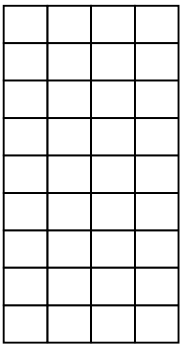
ह . श . द . ए .
204

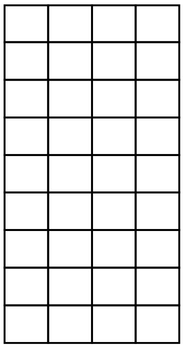
ह . श . द . ए .
540

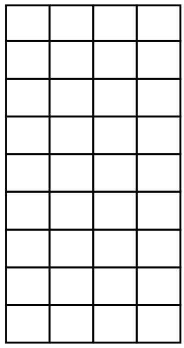
ह . श . द . ए .
2034

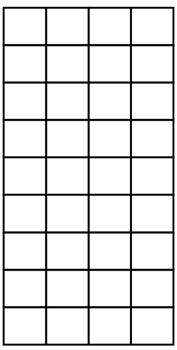
ह . श . द . ए .
32

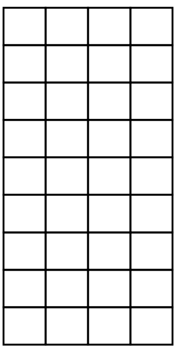
ह . श . द . ए .
146

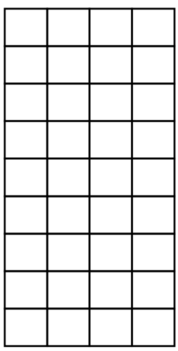
ह . श . द . ए .
408

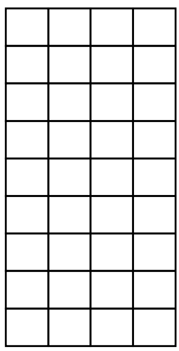
ह . श . द . ए .
1034

Date ___ /___ /___

1. खालील दिलेल्या आकृतीचे निरीक्षण कर आणि संख्या लिही.

हजार	शतक	दशक	एकक
(1000) (1000)		(10) (10) (10) (10) (10)	

2000 + 50 =

हजार	शतक	दशक	एकक
(1000) (1000) (1000) (1000) (1000)	(100) (100)	(10) (10) (10) (10) (10) (10) (10)	(1) (1) (1) (1) (1) (1) (1) (1)

5000 + 200 + 70 + 8 =

2. खालील अक्षरात दिलेल्या संख्या अंकात लिही.

दोन हजार एकशे एक्कावन्न	2151
चार हजार पाचशे अठ्ठेचाळीस	
तीन हजार तीनशे दोन	
एक हजार तीनशे बारा	
तीन हजार चारशे	
सहा हजार नऊ	
चार हजार पाचशे दोन	
पाच हजार बहात्तर	
सहा हजार सातशे	
दोन हजार तीनशे सत्तेचाळीस	

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

बेरीज

1. **उदाहरणांचे निरीक्षण कर आणि संख्या लिही.**

[1] 1	[4] ____	[7] ____
[1] [2 0] 21 20 + 1	[4] [3 0] ____ 30 + 4	[7] [6 0] ____ 60 + 7
[1] [2 0] [4 0 0] 421 400 + 20 + 1	[4] [3 0] [7 0 0] ____ ___+___+___	[7] [6 0] [8 0 0] ____ ___+___+___
[1] [2 0] [4 0 0] [3 0 0 0] 3421 3000 + 400 + 20 + 1	[4] [3 0] [7 0 0] [5 0 0 0] ____ ___+___+___+___	[7] [6 0] [8 0 0] [2 0 0 0] ____ ___+___+___+___

2. **खालील अंकांची स्थानिक किंमत लिही.**

(a) 2 4 8 8 → [ ] [ ] [ ] [2000]

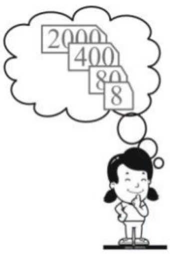

(b) 6 4 4 7 → [ ] [ ] [ ] [ ]

(c) 7 7 9 9 → [ ] [ ] [ ] [ ]

3. **रिकाम्या जागी येणारी संख्या लिही.**

100 + 20 + 5 = 125   400 + 3 = 403   200 + 30 + 2 = 232

300 + 20 + 1 = _______   700 + 8 = _______   700 + 60 + 5 = _______

400 + 20 + 8 = _______   600 + 8 = _______   600 + 10 + 9 = _______

400 + 20 = 420   _______ + 40 = 140   600 + 40 = _______

600 + 4 = _______   900 + 9 = _______   _______ + 7 = 707

Date ___ /___ /___

1. **बेरीज करुन संख्या लिही: उदा.** 30 + 3 = 33

400 + 30 = ________	40 + 7 = ________	100 + 4 = 104
70 + 8 = ________	100 + 8 = ________	100 + 10 = 110
90 + 1 = ________	40 + 0 = ________	100 + 20 = ________
________ + 3 = 63	100 + 40 = ________	200 + 30 = ________
________ + 8 = 88	________ + 3 = 33	200 + 50 = ________
50 + ________ = 57	900 + 40 = ________	700 + 8 = ________
80 + ________ = 80	________ + 8 = 18	300 + 20 = ________

2. **बेरीज – उजळणी: उदा.** 4+1=5

618 + 200 = ________	40 + 10 = 14	4 + 100 = 104	6 + 1 = ________
5 + 100 = ________	7 + 1 = ________	45 + 10 = ________	8 + 100 = ________
78 + 10 = ________	16 + 100 = 116	9 + 1 = ________	90 + 100 = 100
10 + 1 = ________	95 + 10 = ________	24 + 100 = ________	32 + 1 = ________
215 + 100 = 315	45 + 1 = ________	35 + 30 = ________	470 + 100 = ________
75 + 20 = ________	825 + 100 = ________	103 + 1 = ________	48 + 50 = ________
123 + 1 = ________	67 + 40 = ________	965 + 200 = ________	23 + 10 = 33
8 + 1 = ________	18 + 100 = ________	15 + 20 = 35	99 + 1 = ________

3. **वर्ग शिक्षकांना बेरजेची 2 उदाहरणे द्यायला सांग आणि ती उदाहरणे सोडव.**

Date: ___ /___ /___

1. दिलेल्या पर्यायांमधून डावीकडील आकृतीशी तंतोतंत जुळणाऱ्या आकृतीवर खूण कर.

(a) 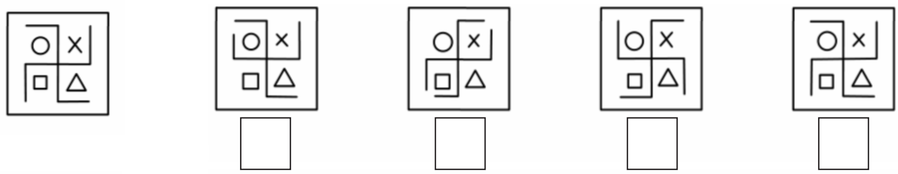

(b) 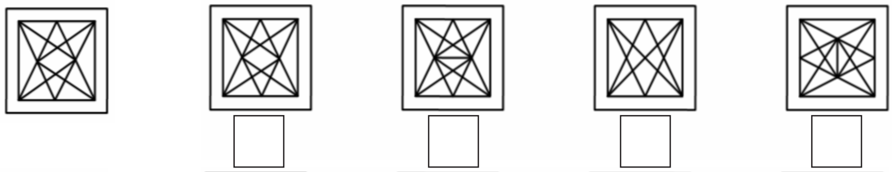

(c) 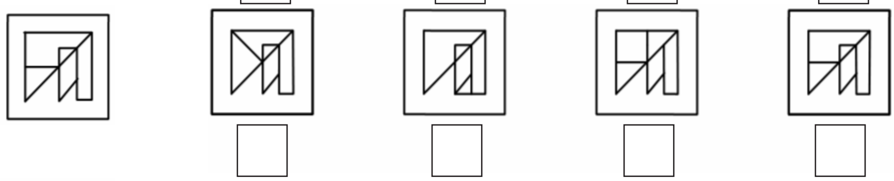

(d) 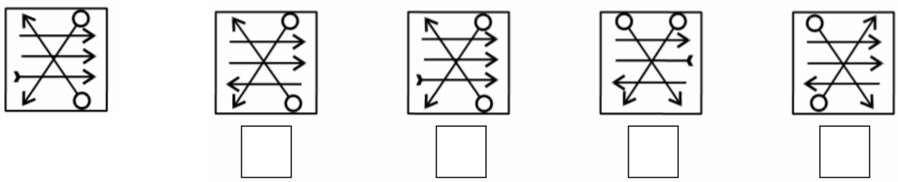

(e) 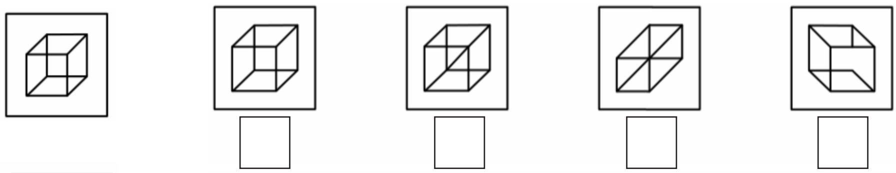

(f) 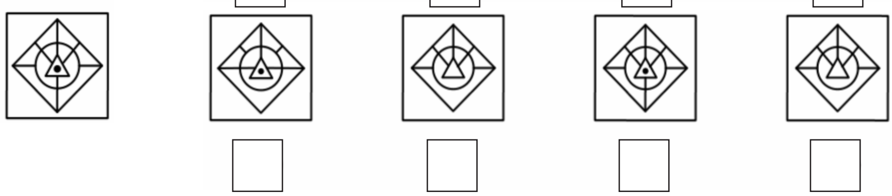

---

2. आपल्या शिक्षकांना संख्येच्या विस्तारित रुपावर दोन प्रश्न द्यायला सांग आणि ती उदाहरणे सोडव.

Date ___ /___ /___

1. 2 ही संख्या मिळव आणि उत्तर लिही.

A	A + 2
0	2
5	7
9	
14	
18	
76	
97	
103	
198	
1000	

A	A + 2
42	
78	
49	
26	
100	
145	
279	
468	
889	
903	

A	A + 2
308	
318	
412	
492	
998	
989	
1200	
2000	
4007	
3146	

A	A + 2
401	
714	
4306	
2508	
5719	
3690	
1199	
8963	
7098	
5672	

A	A + 2
8	
18	
38	
98	
108	
138	
198	
908	
988	
998	

A	A + 2
1008	
1018	
1038	
1078	
1098	
1108	
1128	
1988	
1998	
9998	

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी	

Date: ___ /___ /___

1. **बेरीज कर.**

(a) 42 $\xrightarrow{+50}$ [ ] (b) 53 $\xrightarrow{+30}$ [ ]

(c) 35 $\xrightarrow{+60}$ [ ] (d) 86 $\xrightarrow{+20}$ [ ]

---

2. **बेरीज कर.**

(a)	84 + 7 =__________	(b)	48 + 9 = __________
(c)	18 + 80 = __________	(d)	45 + 90 = __________
(e)	76 + 30 = __________	(f)	54 + 50 =__________

---

3. **रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.**

(a)

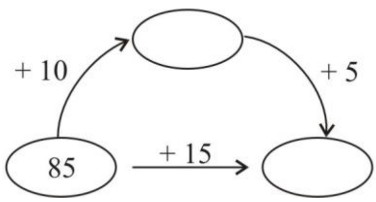

(b)

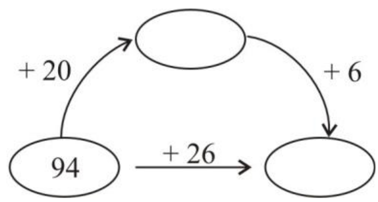

---

4. **बेरीज कर**

(a) 58 + 34 = <u>58 + 30 + 4</u> = <u>88 + 4</u> = <u>92</u>

(b) 46 + 24 = __________ = __________ = _________

(c) 24 + 68 = __________ = __________ = _________

(d) 47 + 62 = __________ = __________ = _________

(e) 42 + 86 = __________ = __________ = _________

(f) 62 + 86 = __________ = __________ = _________

(g) 12 + 47 = __________ = __________ = _________

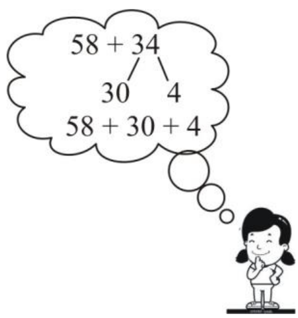

Date ___ /___ /___

1. **बेरीज कर.**

(a)	58 + 34 = / \\ 2 32__________	(b)	37 + 49 = / \\ 36 1 __________
(c)	87 + 43 = / \\ 3 40__________	(d)	69 + 54 = __________
(e)	98 + 47 = __________	(f)	45 + 95 =__________
(g)	52 + 98 = __________	(h)	49 + 36 = __________

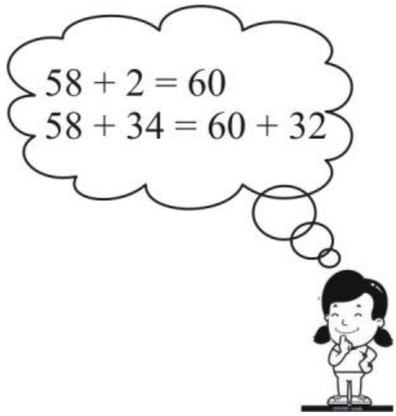

2. **बेरीज कर.**

(a)	32 + 28 =__________	(b)	45 + 55 =__________	(c)	72 + 18 =__________
(d)	44 + 26 =__________	(e)	59 + 31 =__________	(f)	29 + 21 =__________
(g)	66 + 34 = __________	(h)	59 + 41 = __________	(i)	19 + 71 =__________
(j)	63 + 27 =__________	(k)	18 + 82 = __________	(l)	13 + 47 =__________

3. **बेरीज कर.**

(a)	99 + 6 =__________	(b)	98 + 4 =__________	(c)	98 + 43 =__________
(d)	67 + 99 =__________	(e)	83 + 99 =__________	(f)	98 + 37 =__________
(g)	98 + 92 =__________	(h)	96 + 99 =__________	(i)	99 + 98 =__________
(j)	99 + 99 =__________	(k)	98 + 12 =__________	(l)	99 + 21 =__________

Date: ___ /___ /___

1. मोठ्या संख्येला गोल कर.

A	B
1	(10 + 1)
(20 + 2)	10 + 9
30 + 7	40 + 0
60 + 5	30 + 9
70	50 + 8
90 + 9	10 + 9
13	70 + 3
40 + 7	70 + 4
30 + 3	40 + 4
8	80 + 8

2. लहान संख्येला गोल कर.

A	B
(100)	200
100 + 20	(100 + 4)
200 + 20 + 5	200 + 2
500 + 30 + 1	300 + 10 + 5
700 + 70 + 7	800 + 80 + 8
600 + 60 + 3	600 + 80 + 3
400 + 40 + 8	400 + 40 + 1
600 + 70 + 9	600 + 90 + 1
800 + 10 + 8	800 + 20 + 1
300 + 3	300 + 30

3. मोठ्या संख्येला गोल कर.

A	B
1	(11)
(22)	19
37	40
65	39
70	58
99	19
13	73
47	74
33	44

4. लहान संख्येला गोल कर.

A	B
(100)	200
120	(104)
225	202
531	315
777	888
663	683
448	441
679	691
818	821

Date ___ /___ /___

1. दिलेल्या पर्यायांमधून डावीकडील आकृतीशी तंतोतंत जुळणाऱ्या आकृतीवर बरोबरची खूण ✓ कर.

(a)

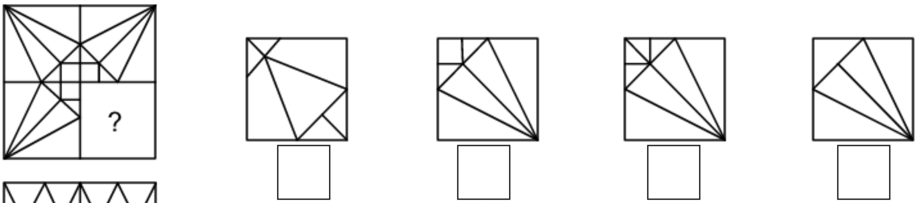

(b)

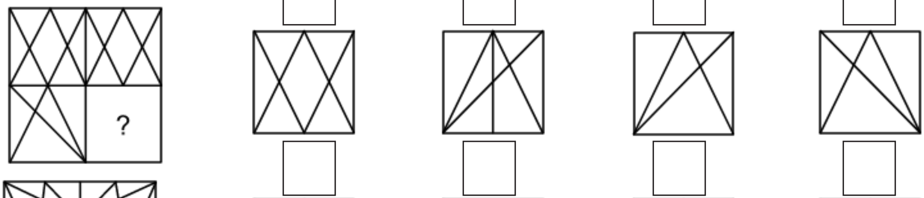

(c)

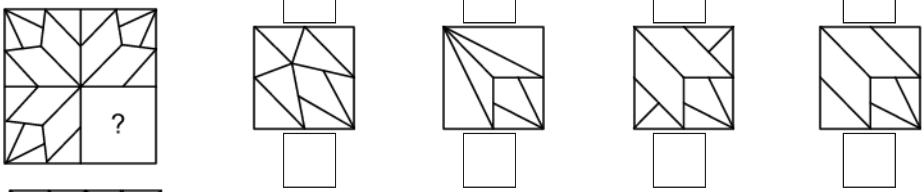

(d)

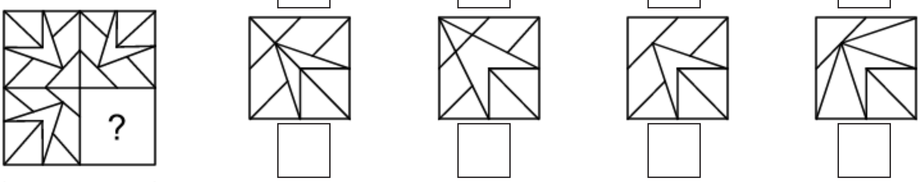

(e)

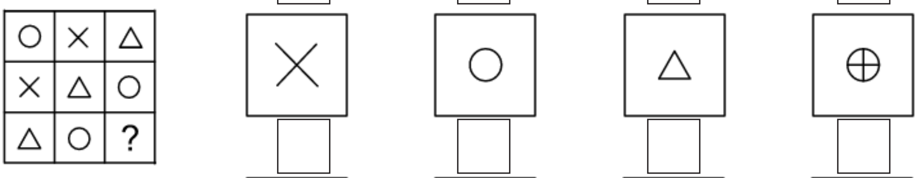

(f)

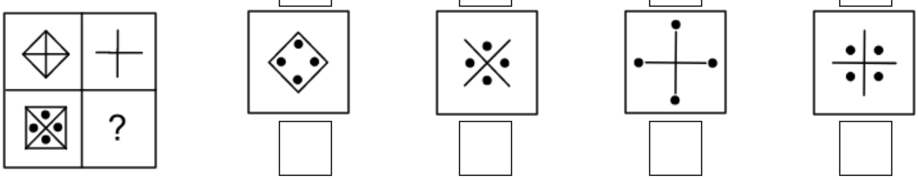

2. आपल्या शिक्षकांना संख्यांच्या तुलनेविषयी 2 दोन प्रश्न द्यायला सांग आणि ती उदाहरणे सोडव.

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

वजाबाकी

1. वजाबाकी करुन उत्तरे लिही.

A	A − 2
8	6
10	8
15	13
20	
22	
49	
60	
77	
100	
102	

A	A − 2
11	9
12	10
21	
22	
91	
92	
71	
82	
202	
211	

A	A + 2
403	401
607	
704	
801	
314	
628	
921	
557	
602	
1002	

2. वजाबाकी कर.

A	A − 2
100	98
110	108
120	118
130	
240	
350	
760	
890	
990	
400	

A	A − 2
1000	998
1004	1002
1008	
1010	
3020	
4060	
5170	
6285	
9999	
7060	

A	A − 2
4000	3998
7000	
8000	
6000	
5004	
6300	6298
4400	
3900	
4800	
1000	

Date ___ /___ /___

1. वजाबाकी कर.

(a)	42 − 30 = ________	(b)	25 − 20 = ________	(c)	97 − 7 = ________
(d)	88 − 20 = ________	(e)	87 − 60 = ________	(f)	97 − 70 = ________
(g)	68 − 3 = ________	(h)	68 − 30 = ________	(i)	52 − 40 = ________

2. रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

(a)	96 −30→ ☐ −4→ ☐ 96 − 34 = ☐	(b)	87 −40→ ☐ −7→ ☐ 87 − 47 = ☐
(c)	77 −70→ ☐ −5→ ☐ 77 − 75 = ☐	(d)	47 −40→ ☐ −7→ ☐ 47 − 47 = ☐
(e)	64 −20→ ☐ −3→ ☐ 64 − 23 = ☐	(f)	85 −40→ ☐ −3→ ☐ 85 − 43 = ☐
(g)	35 −10→ ☐ −1→ ☐ 35 − 11 = ☐	(h)	48 −30→ ☐ −8→ ☐ 48 − 38 = ☐
(i)	44 −20→ ☐ −2→ ☐ 44 − 22 = ☐	(j)	90 −30→ ☐ −3→ ☐ 90 − 33 = ☐

Date: ___ /___ /___

1. **वजाबाकी कर.**

(a)	69 − 47 =__________
(b)	88 − 78 = __________
(c)	95 − 35 = __________
(d)	30 − 27 = __________

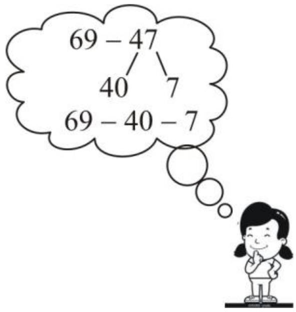

2. **वजाबाकी कर.**

(a)	80 – 58 = / \ 20 60 __________
(b)	60 – 47 = / \ 10 50 __________
(c)	70 − 29 =__________
(d)	80 − 38 =__________

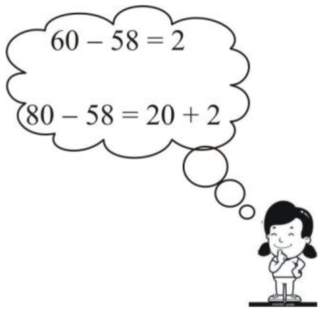

3. **खालील संख्यांची बेरीज कर.**

A	13	45	36	76	90	48	64	34	62
B	45	26	74	39	60	40	37	56	88
A आणि B यांची बेरीज	58								

(13 + 45)

4. A मधून B वजा करुन संख्यांमधील फरक शोध आणि लिही.

A	63	45	96	76	90	48	64	64	92
B	40	26	74	39	60	40	37	56	88
A आणि B यांची वजाबाकी	23								

(63 − 40)

Date ___ /___ /___

1. **रिकाम्या जागा भर.**

उदाहरण.

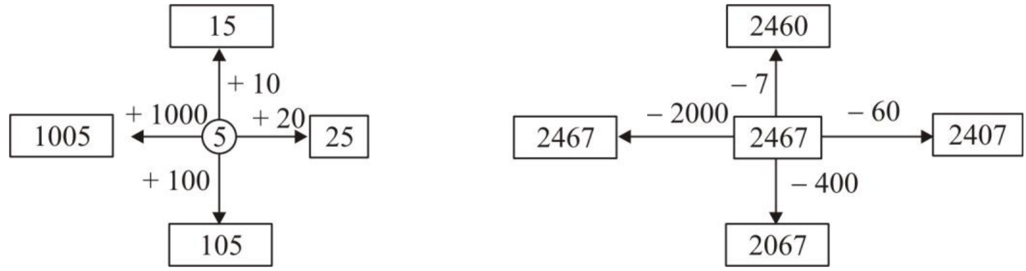

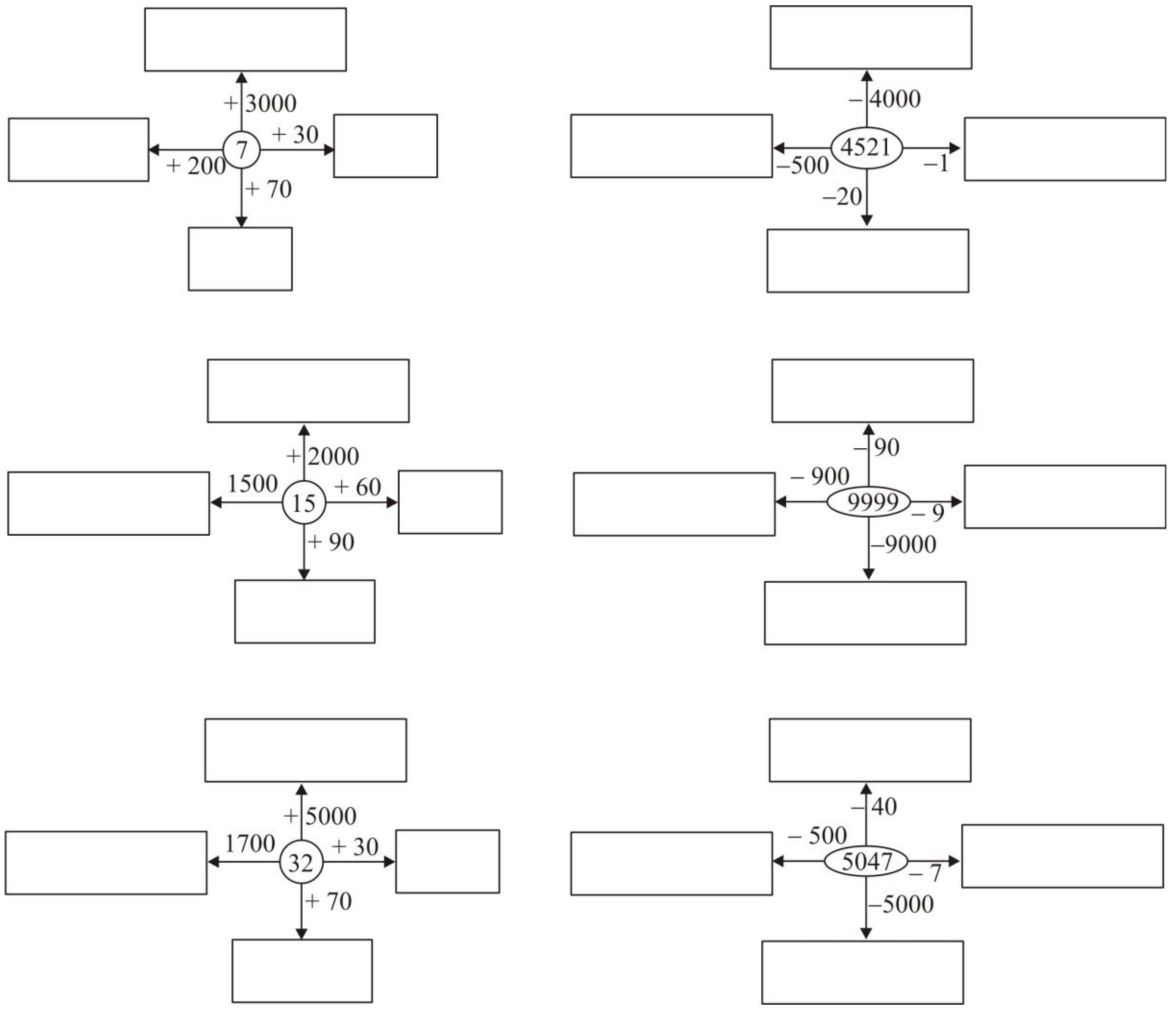

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___/___/___

1. डावीकडे विशिष्ट आकृतीबंधात 3 आकार दिले आहेत. दिलेल्या पर्यायांमधून रिकाम्या जागी कोणता आकार येईल ते ओळख आणि रिकाम्या चौकटीत योग्य पर्यायाचे अक्षर लिही.

प्रश्न आकृती — **पर्याय**

(a)

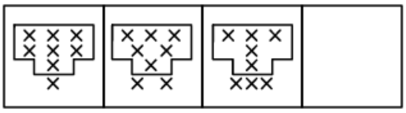

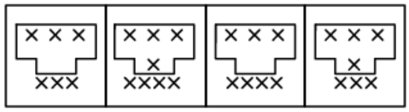

(A) (B) (C) (D)

(b)

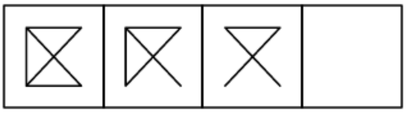

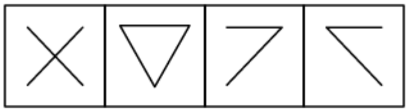

(A) (B) (C) (D)

(c)

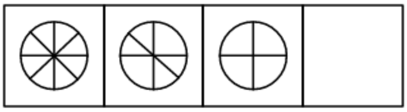

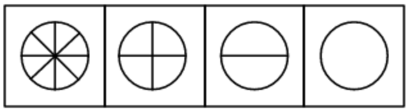

(A) (B) (C) (D)

(d)

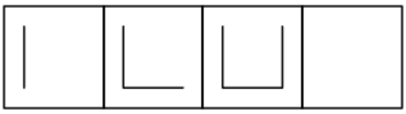

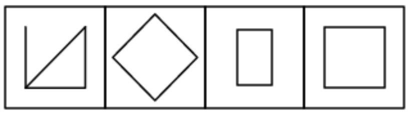

(A) (B) (C) (D)

(e)

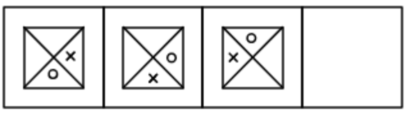

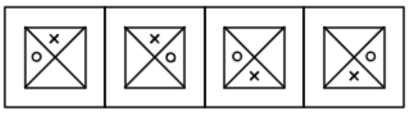

(A) (B) (C) (D)

(f)

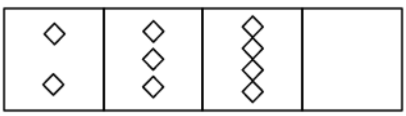

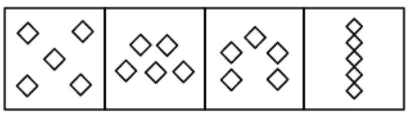

(A) (B) (C) (D)

(g)

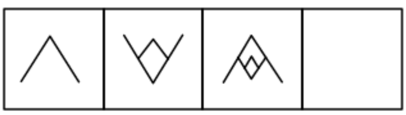

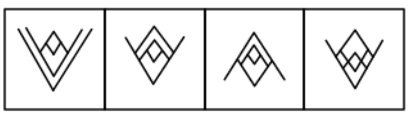

(A) (B) (C) (D)

Date ___ /___ /___

गुणाकार

1. **रिकाम्या जागा भर.**

(a)

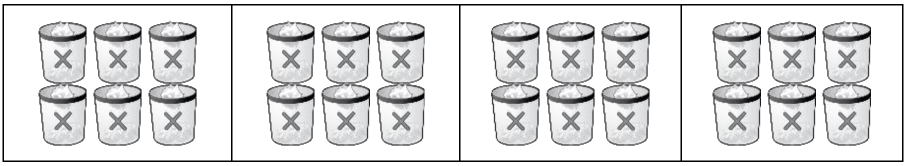

6 चे 4 गट = ____________

(b)

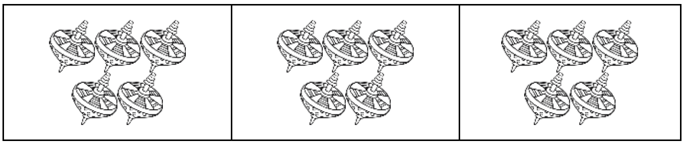

5 चे 3 गट =

(c)

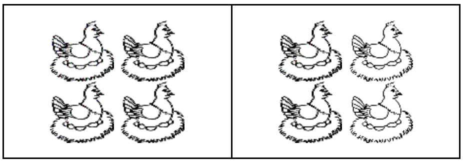

4 चे 2 गट = ____________

(d)

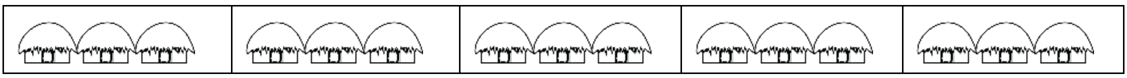

3 चे 5 गट = ____________

2. **खालील संख्यांची दुप्पट लिही.**

संख्या (a)	4	7	6	3	9	10	2	5	1
संख्यांची दुप्पट (a × 2)	8	14							

संख्या	10	12	16	23	49	70	26	57	100
संख्यांची दुप्पट (a × 2)	20	24							

संख्या	400	700	600	300	900	1000	200	500	100
संख्यांची दुप्पट (a × 2)	800	1400							

संख्या	210	730	610	340	820	160	270	550	190
संख्यांची दुप्पट (a × 2)	420	1460							

Date: ___ /___ /___

1. रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

उदाहरण

2 दशक × 6 = __12__ दशक 20 × 6 = 120 → 12 दशक

(b) 3 दशक × 5 = __________ दशक   30 × 5 = __________ → __________

(c) 4 दशक × 5 = __________ दशक   40 × 5 = __________ → __________

(d) 5 दशक × 7 = __________ दशक   50 × 7 = __________ → __________

(e) 6 शतक × 4 = __________ शतक   600 × 4 = __________ → __________

---

2. गुणाकार कर.

2 × 8 = __________	20 × 8 = __________	200 × 8 = __________
3 × 7 = __________	30 × 7 = __________	300 × 7 = __________
4 × 6 = __________	40 × 6 = __________	400 × 6 = __________
5 × 8 = __________	50 × 8 = __________	500 × 8 = __________
6 × 6 = __________	60 × 6 = __________	600 × 6 = __________
7 × 8 = __________	70 × 8 = __________	700 × 8 = __________
8 × 9 = __________	80 × 9 = __________	800 × 9 = __________

Date ___ /___ /___

1. गुणाकार कर.

(a)

3 दशक × 4 = __________ दशक

30 × 4 = __________

(b)

4 शतक × 2 = __________ शतक

400 × 2 = __________

---

2. गुणाकार कर.

(a)	60 × 5 =	(b)	30 × 6 =
(c)	80 × 5 =	(d)	20 × 6 =
(e)	20 × 7 =	(f)	40 × 8 =
(g)	50 × 4 =	(h)	90 × 9 =
(i)	60 3 =	(j)	70 × 2 =
(k)	300 × 8 =	(l)	800 × 6 =
(m)	400 × 9 =	(n)	600 × 5 =
(o)	700 × 4 =	(p)	200 × 3 =
(q)	900 × 2 =	(r)	500 × 7 =
(s)	600 × 6 =	(t)	800 × 8 =
(u)	700 × 7 =	(v)	900 × 9 =

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

1. **खालील आकृतीबंध पूर्ण कर.**

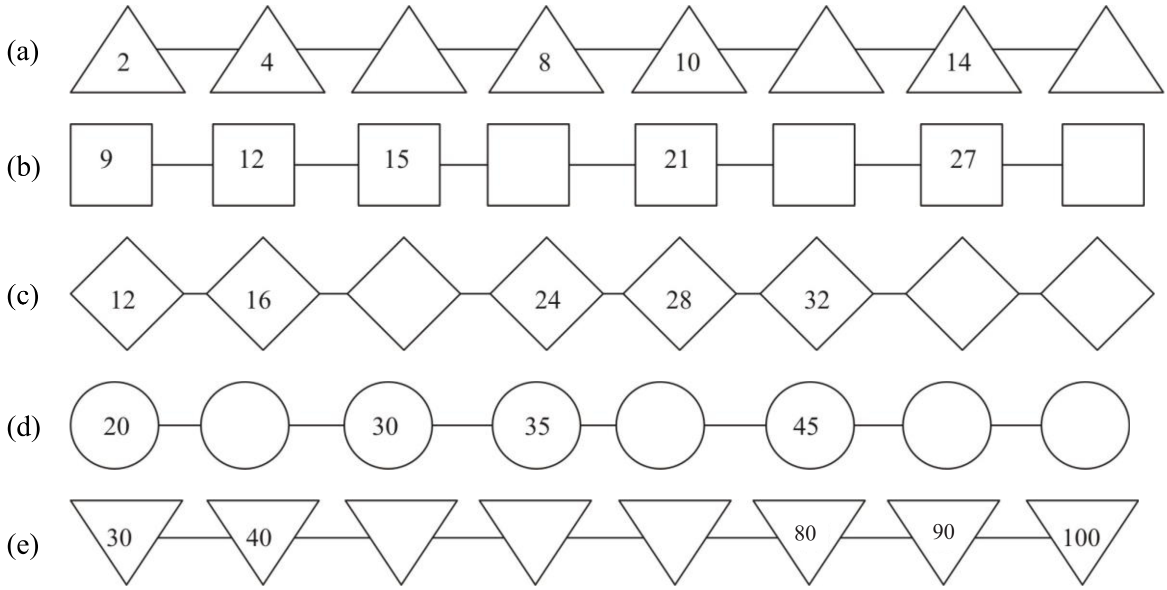

2. **गुणाकार कर.**

(a)	5 × 2 =	(b)	4 × 4 =
(c)	9 × 3 =	(d)	3 × 6 =
(e)	6 × 10 =	(f)	2 × 8 =
(g)	7 × 5 =	(h)	10 × 1 =
(i)	4 × 8 =	(j)	5 × 7 =
(k)	7 × 7 =	(l)	12 × 2 =
(m)	5 × 9 =	(n)	20 × 5 =
(o)	11 × 4 =	(p)	6 × 6 =

Date ___ /___ /___

1. डावीकडील आकारांमध्ये पहिल्या आणि दुसऱ्या आकारात सहसंबंध आहे. त्याचप्रमाणे तिसऱ्या आणि चौथ्या आकारात देखील सहसंबध आहे. तर चौथ्या जागी कोणता आकार येईल ते दिलेल्या पर्यायातून शोध आणि पर्यायाचे अक्षर रिकाम्या चौकटीत लिही.

प्रश्न आकृती | पर्याय

(a)
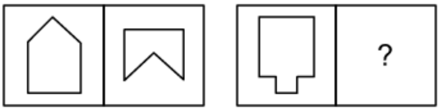

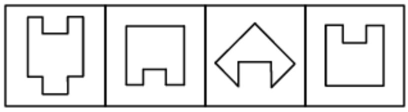
(A) (B) (C) (D)

(b)
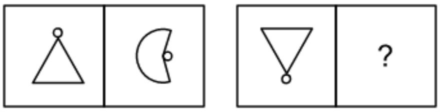

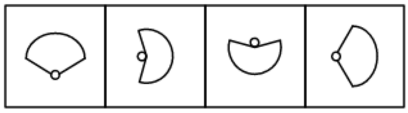
(A) (B) (C) (D)

(c)
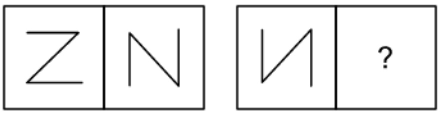

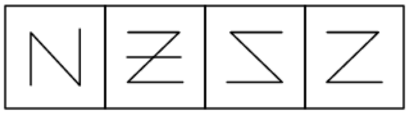
(A) (B) (C) (D)

(d)
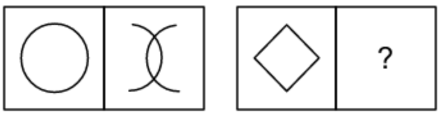

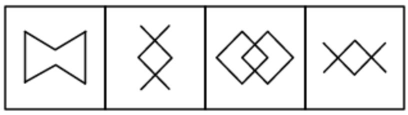
(A) (B) (C) (D)

(e)
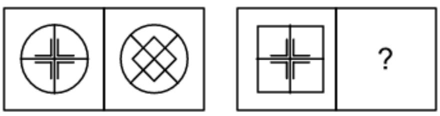

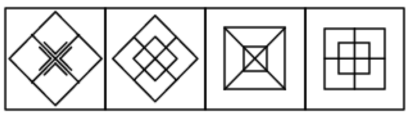
(A) (B) (C) (D)

(f)
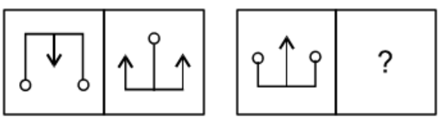

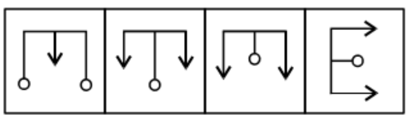
(A) (B) (C) (D)

(g)
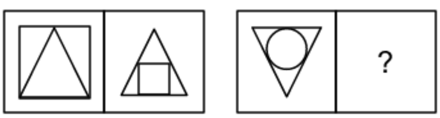

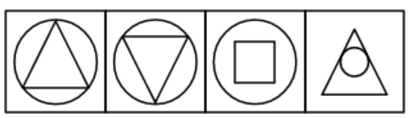
(A) (B) (C) (D)

Date: ___ /___ /___

1. **चौकोनाच्या आधारे गुणाकार कर.**

(a)

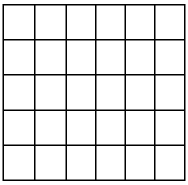

$5 \times 6 =$

$6 \times 5 =$

(b)

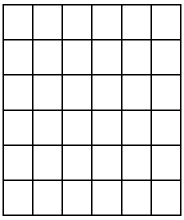

$6 \times 6 =$

(c)

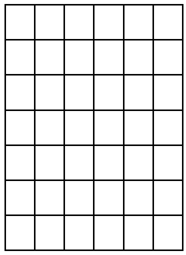

$7 \times 6 =$

$6 \times 7 =$

(d)

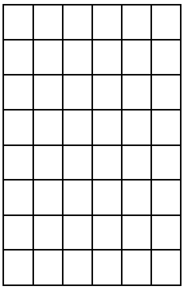

$8 \times 6 =$

$6 \times 8 =$

(e)

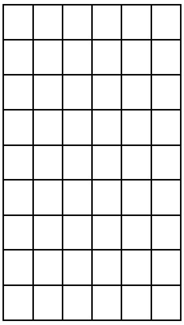

$9 \times 6 =$

(f)

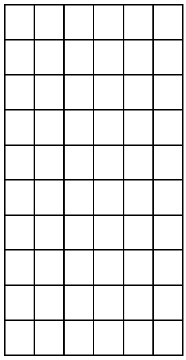

$10 \times 6 =$

---

2. **सारणी पूर्ण कर.**

1. **टोपीला 3 पंख आहेत.**

टोप्यांची संख्या	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
पंखांची संख्या	3	6										

2. **सशाला 4 पाय आहेत.**

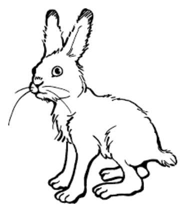

सशांची संख्या	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
पायांची संख्या	4	8										

3. **फुलाला 5 पाकळ्या आहेत.**

फुलांची संख्या	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
पाकळ्यांची संख्या	5	10										

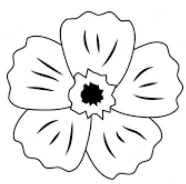

Date ___ /___ /___

1. उदाहरणांचे निरीक्षण कर आणि उर्वरीत उदाहारणे सोडव.

45×5 $= (40 \times 5) + (5 \times 5)$ $= 200 + 25$ $= 225$	23×4 $= (20 \times 4) + (3 \times 4)$ = =	67×8 $= (60 \times 8) + (7 \times 8)$ = =
96×3	77×7	18×9
45×8	36×2	86×5
346×6 $= (300 \times 6)+(40 \times 6)+(6 \times 6)$ $= 1800 + 240 + 36$ $= 2076$	912×4 $= (900 \times 4)+(10 \times 4)+(2 \times 4)$ = =	621×8
403×8	555×5	725×5
708×3	214×6	904×2

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

भागाकार

1. येथे एकूण 12 ससे आहेत.

(a)

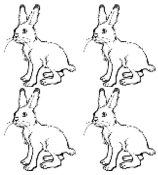 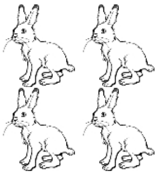 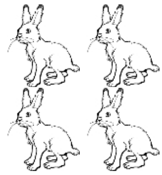

12 सश्यांना 3 समान गटात विभाग.

प्रत्येक गटात किती ससे असतील.

12 ÷ 3 =

प्रत्येक गटात _______ ससे असतील.

(b) 12 सश्यांना 4 समान गटात विभाग

प्रत्येक गटात किती ससे असतील.

12 ÷ 4 =

प्रत्येक गटात _______ ससे असतील.

---

2. चित्रांच्या आधारे भागाकार कर.

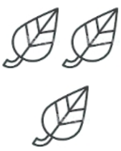 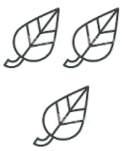 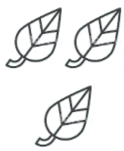 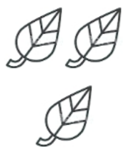 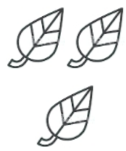

15 ÷ 3 =

15 ÷ 5 =

---

3. खालील उदाहरणे सोडव.

6 × 2 = 12 12 ÷ 2 = ___________	___________ × 2 = 18 18 ÷ 2 =___________	2 × ___________ = 10 10 ÷ 2 = __________
________ × 3 = 21 21 ÷ 3 = ___________	3 × ________ = 27 27 ÷ 3 = ____________	__________ × 3 = 15 15 ÷ 3 = __________
4 × ____________ = 24 24 ÷ 4 = _______________	_________ × 4 = 36 36 ÷ 4 = ____________	________ × 4 = 32 32 ÷ 4 = ___________
_________ × 5 = 10 10 ÷ 5 = ___________	____________ × 5 = 30 30 ÷ 5 = ____________	5 × ___________ = 45 45 ÷ 5 = _____________

Date ___ /___ /___

1. आपल्या शिक्षकांना वजाबाकीचे दोन प्रश्न द्यायला सांग आणि ते प्रश्न सोडव.

2. आपल्या शिक्षकांना गुणाकाराचे दोन प्रश्न द्यायला सांग आणि ते प्रश्न सोडव.

3. आपल्या शिक्षकांना भागाकाराचे दोन प्रश्न द्यायला सांग आणि ते प्रश्न सोडव.

4. आपल्या शिक्षकांना बेरजेची दोन शाब्दिक उदाहरणे द्यायला सांग आणि ती सोडव.

5. आपल्या शिक्षकांना दोन वजाबाकीची शाब्दिक उदाहरणे द्यायला सांग आणि ती सोडव.

Date: ___ /___ /___

1. चौकोनाचा एक भाग डावीकडे दिलेला आहे. दिलेल्या पर्यायामधून चौकोन पूर्ण करणारा दुसरा भाग ओळख आणि पर्यायाला गोल कर.

प्रश्न आकृती　　　　　　　　　　पर्याय

(a) 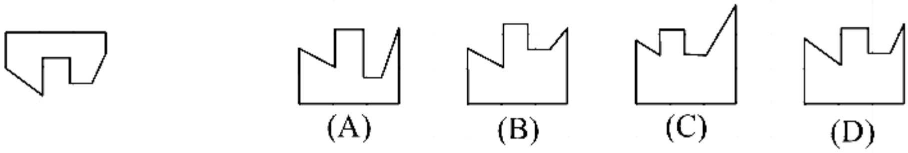

(b) 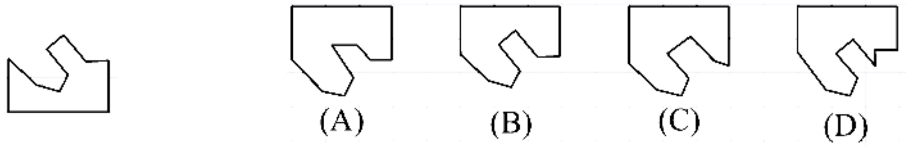

(c) 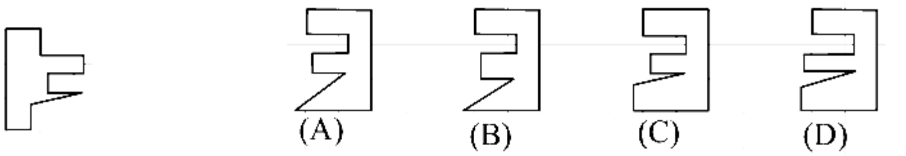

(d) 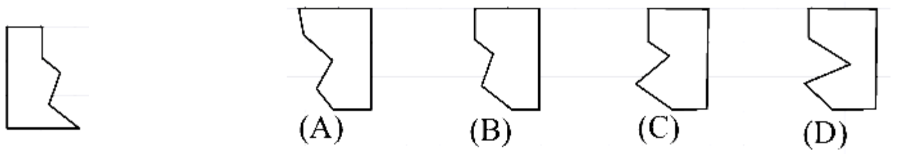

(c) 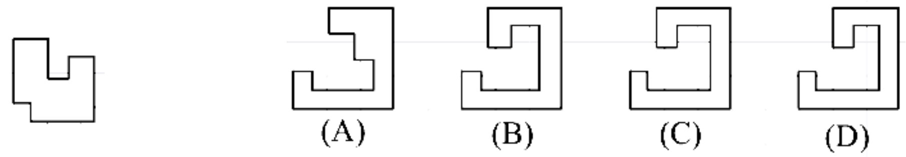

(f) 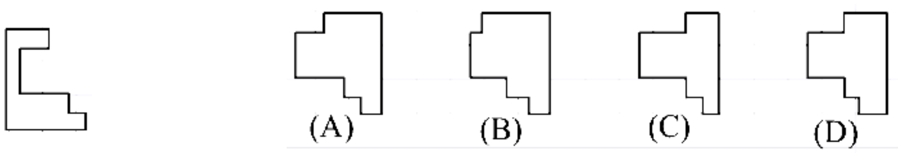

(g) 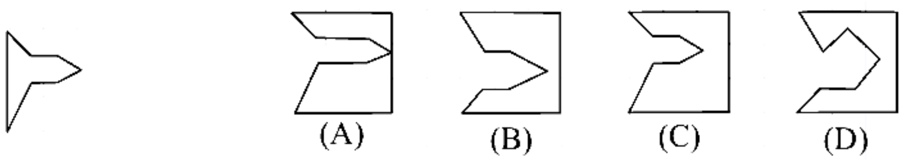

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date ___ /___ /___

1. रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

उदाहरण

8 दशक ÷ 2 = 4 दशक   80 ÷ 2 = 40 दशक

(a)	15 दशक ÷ 5 = ________ शतक	15 ÷ 5 = ________ ÷ ________
(b)	9 दशक ÷ 3 = ________ शतक	90 ÷ 3 = ________ ÷ ________
(c)	10 दशक ÷ 5 = ________ शतक	100 ÷ 5 = ________ ÷ ________
(d)	9 शतक ÷ 3 = ________ शतक	900 ÷ 3 = ________ ÷ ________
(e)	12 शतक ÷3 = ________ शतक	1200 ÷ 3 = ________ ÷ ________

2. भागाकार कर.

6 ÷ 2 =________	60 ÷ 2 =________	600 ÷ 2 =________
8 ÷ 2 =________	80 ÷ 2 =________	800 ÷ 2 =________
15 ÷ 3 =________	150 ÷ 3 =________	1500 ÷ 3 =________
12 ÷ 4 =________	120 ÷ 4 =________	1200 ÷ 4 =________
16 ÷ 4 =________	160 ÷ 4 =________	1600 ÷ 4 =________
18 ÷ 6 =________	180 ÷ 6 =________	1800 ÷ 6 =________
6 ÷ 3 =________	60 ÷ 3 =________	600 ÷ 3 =________
8 ÷ 4 =________	80 ÷ 4 =________	800 ÷ 4 =________
12 ÷ 6 =________	120 ÷ 6 =________	1200 ÷ 6 =________
16 ÷ 8 =________	160 ÷ 8 =________	1600 ÷ 8 =________

Date: ___ /___ /___

1. **भागाकार कर.**

(a)

20 **दशक** ÷ 4 = ________ **दशक**

200 ÷ 4 = ________

(b)

10 **शतक** ÷ 2 = ________ **शतक**

1000 ÷ 2 = ________

(c)	120 ÷ 6 =	(d)	640 ÷ 8 =	(e)	270 ÷ 3 =
(f)	450 ÷ 9 =	(g)	240 ÷ 4 =	(h)	160 ÷ 2 =
(i)	250 ÷ 5 =	(j)	490 ÷ 7 =	(k)	1800 ÷ 2 =
(l)	2400 ÷ 3 =	(m)	2000 ÷ 4 =	(n)	3500 ÷ 5 =
(o)	4000 ÷ 8 =	(p)	4200 ÷ 7 =	(q)	5400 ÷ 6 =

2. **खालील भागाकाराच्या योग्य जोड्या लाव.**

(1)	12 ÷ 6	3
(2)	18 ÷ 6	8
(3)	60 ÷ 6	5
(4)	48 ÷ 6	2
(5)	30 ÷ 6	7
(6)	54 ÷ 6	10
(7)	42 ÷ 6	9

(1)	12 ÷ 4	2
(2)	18 ÷ 9	7
(3)	70 ÷ 10	6
(4)	48 ÷ 12	3
(5)	30 ÷ 3	18
(6)	54 ÷ 3	10
(7)	42 ÷ 7	4

Date ___ /___ /___

1. **गुणाकार आणि भागाकार कर.**

$1 \times 6 =$ ________	$12 \div 6 =$ ________	$5 \times 6 =$ ________	$42 \div 6 =$ ________
$3 \times 6 =$ ________	$6 \div 6 =$ ________	$7 \times 6 =$ ________	$24 \div 6 =$ ________
$6 \times 6 =$ ________	$60 \div 6 =$ ________	$6 \times 9 =$ ________	$54 \div 6 =$ ________
$6 \times 10 =$ ________	$30 \div 6 =$ ________	$6 \times 4 =$ ________	$18 \div 6 =$ ________
$6 \times 2 =$ ________	$0 \div 6 =$ ________		

2. **वरील प्रश्नांची उत्तरे असलेला भाग रंगव आणि एक चित्र तयार कर.**

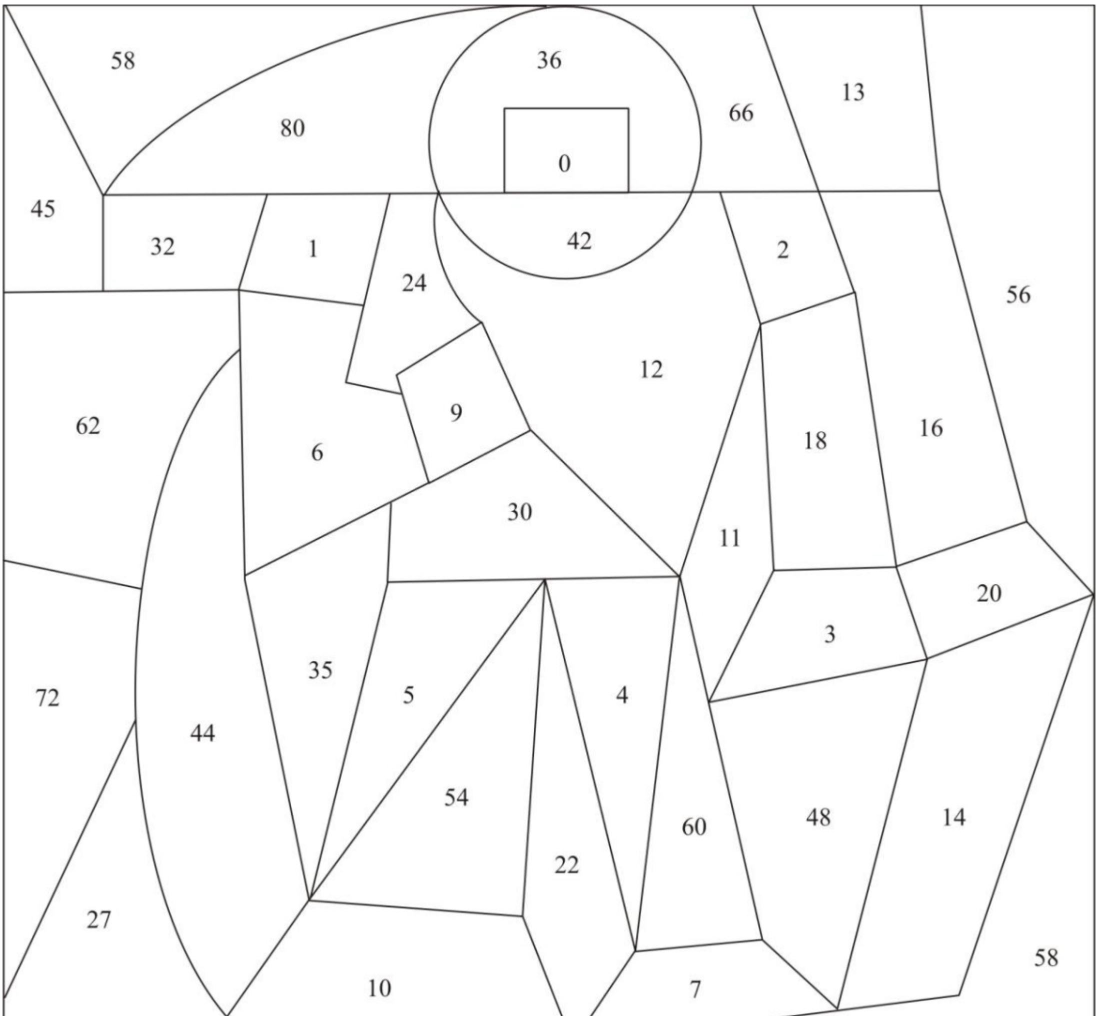

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

1. **विशिष्ट आकृतीबंधामध्ये 3 आकार डाव्या बाजूस दिलेले आहेत. तर दिलेल्या पर्यायामध्ये चौथ्या ठिकाणी कोणता आकार येवू शकतो, ते दिलेल्या पर्यायामध्ये शोध आणि पर्यायाचा क्रमांक चौकटीत लिही.**

प्रश्न आकृती | **पर्याय**

(a) 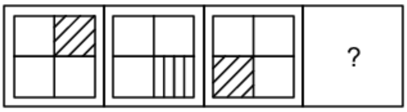

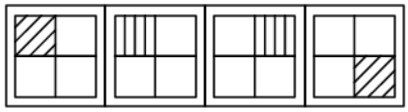

(1) (2) (3) (4)

(b) 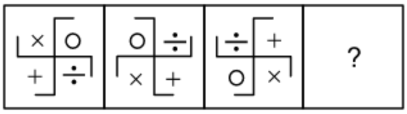

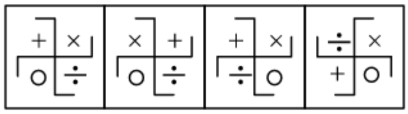

(1) (2) (3) (4)

(c) 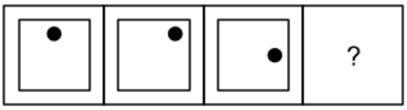

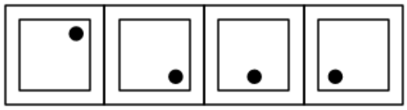

(1) (2) (3) (4)

(d) 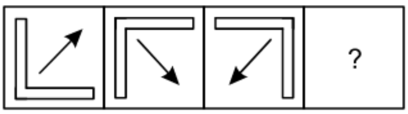

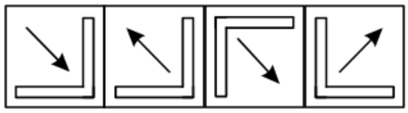

(1) (2) (3) (4)

---

2. **विशिष्ट आकृतीबंधामध्ये 3 आकार डाव्या बाजूस दिलेले आहेत. तर दिलेल्या पर्यायामध्ये चौथ्या ठिकाणी कोणता आकार येवू शकतो, ते दिलेल्या पर्यायामध्ये शोध आणि पर्यायाचा क्रमांक चौकटीत लिही.**

प्रश्न आकृती | **पर्याय**

(a) 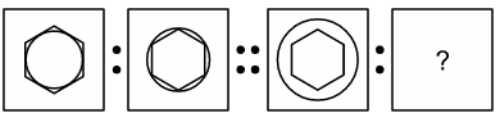

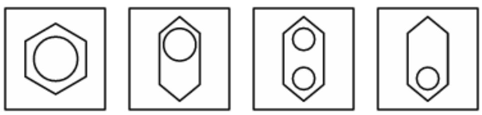

(1) (2) (3) (4)

(b) 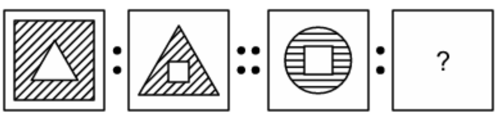

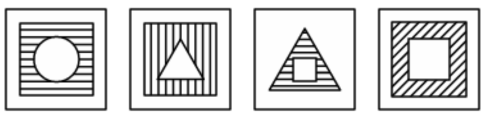

(1) (2) (3) (4)

(c) 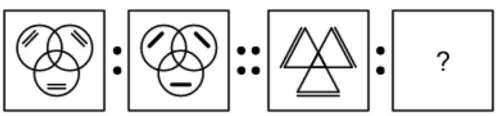

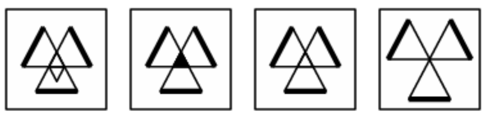

(1) (2) (3) (4)

Date ___ /___ /___

1. **दिलेल्या उदाहरणांचे निरीक्षण कर आणि उर्वरीत उदाहरणे सोडव.**

$$\begin{array}{r} 42 \\ \times \quad 3 \\ \hline 6 \\ +\ 120 \\ \hline 126 \end{array} \qquad \begin{array}{rl} 42 & \\ \times \quad 3 & \\ \hline 6 & 3 \times 2 \\ +\ 120 & 3 \times 40 \\ \hline 126 & \end{array} \qquad \begin{array}{rl} 73 & \\ \times \quad 5 & \\ \hline 15 & \leftarrow 3 \times 5 \\ +\ 350 & \leftarrow 70 \times 5 \\ \hline 365 & \end{array}$$

85 × 2	75 × 3	97 × 9	49 × 5	68 × 6

ही उदाहरणे खालीलप्रमाणे संक्षिप्त केली जाऊ शकतात:

$$\begin{array}{r} 42 \\ \times \quad 3 \\ \hline 126 \end{array} \leftarrow 120 + 6 \qquad \begin{array}{r} {}^{1} \\ 73 \\ \times \quad 5 \\ \hline 365 \end{array} \leftarrow 350 + 15 \qquad \begin{array}{r} {}^{4} \\ 96 \\ \times \quad 8 \\ \hline 768 \end{array} \leftarrow 720 + 48$$

2. **गुणाकार कर.**

48 × 7	96 × 4	77 × 7	40 × 3	64 × 4
23 × 8	47 × 6	74 × 3	62 × 5	45 × 8

Date: ___ /___ /___

1. उदाहरणाचे निरीक्षण कर आणि उत्तर शोध.

$$\begin{array}{r} 1 \\ 674 \\ \times \quad 2 \\ \hline 1348 \end{array} \leftarrow \begin{array}{c} (600\times2)+(70\times2)+(4\times2) \\ 1200+140+8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ 503 \\ \times \quad 7 \\ \hline 3521 \end{array} \leftarrow \begin{array}{c} (500\times7)+(0\times7)+(3\times7) \\ 3500+0+21 \end{array}$$

$\begin{array}{r} 453 \\ \times \quad 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 765 \\ \times \quad 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 448 \\ \times \quad 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 251 \\ \times \quad 4 \\ \hline \end{array}$
$\begin{array}{r} 946 \\ \times \quad 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 765 \\ \times \quad 8 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 998 \\ \times \quad 9 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 145 \\ \times \quad 8 \\ \hline \end{array}$

$\dfrac{36\times10}{360}$ $\dfrac{36\times20}{720}$ मला हे माहित आहे. $\dfrac{36\times30}{1080}$ मला हे माहित नाही.

63×10	63×20	46×30	14×70	87×10
25×50	33×60	43×40	95×10	84×50
73×40	65×60	103×10	210×30	432×20

Date ___ /___ /___

1. दिलेल्या उदाहरणांचे निरीक्षण करून उर्वरीत उदाहरणे सोडव.

43×24 172 $+ 860$ 1032 $\overset{1}{43} \times 4 = 172$ $43 \times 20 = 860$	68×45 340 $+ 2720$ 3060 $\overset{4}{68} \times 5 = 340$ $\overset{3}{68} \times 40 = 2720$

67×14	45×12	81×21	48×76

2. दिलेल्या उदाहरणांचे निरीक्षण करून उर्वरीत उदाहरणे सोडव.

$2 \overline{) 8}$ भागाकार 4; $- 8$; बाकी 0 → भागाकार = 4, बाकी = 0

पडताळा
$2 \times 4 = 8$

$3 \overline{) 12}$ भागाकार 4; $- 12$; 00

पडताळा
$3 \times 4 = 12$

$2 \overline{) 16}$ भागाकार 8 $- 16$ 00 $2 \times 8 = 16$	$4 \overline{) 16}$	$8 \overline{) 16}$	$16 \overline{) 16}$
$2 \overline{) 10}$	$5 \overline{) 10}$	$3 \overline{) 15}$	$5 \overline{) 15}$
$2 \overline{) 18}$	$3 \overline{) 18}$	$6 \overline{) 18}$	$9 \overline{) 18}$

Date: ___ /___ /___

$2\overline{)24}$	$3\overline{)24}$	$4\overline{)24}$	$6\overline{)24}$
$9\overline{)24}$	$12\overline{)24}$	$5\overline{)25}$	$2\overline{)26}$
$10\overline{)30}$	$20\overline{)40}$	$25\overline{)100}$	$30\overline{)90}$
$\ \ 2$ $3\overline{)8}$ $-\ 6$ $\ \ 2$	**पडताळा** $(3\times2)+2$ $=6+2$ $=8$	$\ \ 3$ $4\overline{)15}$ $-\ 12$ $\ \ 3$	**पडताळा** $(4\times3)+3$ $=12+3$ $=15$
$5\overline{)12}$	$3\overline{)16}$	$4\overline{)17}$	$3\overline{)25}$
$2\overline{)9}$	$2\overline{)19}$	$4\overline{)19}$	$3\overline{)21}$
$9\overline{)40}$	$6\overline{)35}$	$7\overline{)38}$	$8\overline{)36}$

Date ___ /___ /___

1. प्रत्येक प्रश्नात 4 आकृत्या आहेत. त्यापैकी 3 काही प्रमाणात समान आहेत आणि एक वेगळी आहे. वेगळी आकृती ओळख आणि अचूक पर्यायावर बरोबरची ✔ खूण कर.

(a)

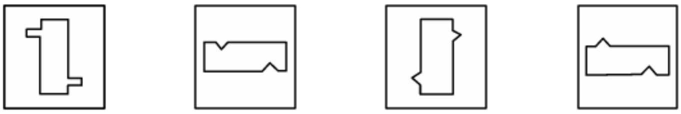

(A) (B) (C) (D)

(b)

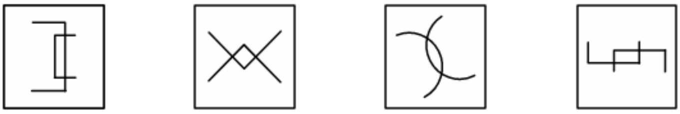

(A) (B) (C) (D)

(c)

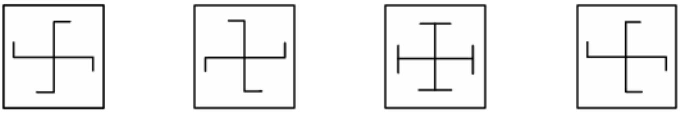

(A) (B) (C) (D)

2. प्रत्येक प्रश्नात 4 आकृत्या आहेत. त्यापैकी 3 काही प्रमाणात समान आहेत आणि एक वेगळी आहे. वेगळी आकृती ओळख आणि अचूक पर्यायावर बरोबरची ✔ कर.

प्रश्न आकृती | पर्याय

(a)

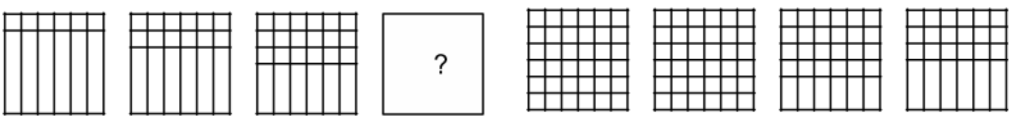

(A) (B) (C) (D)

(b)

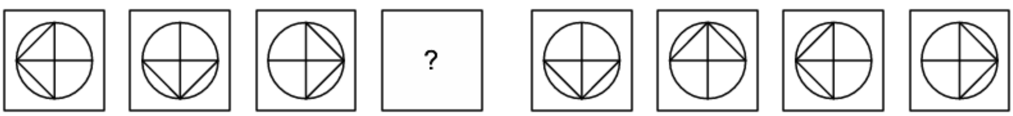

(A) (B) (C) (D)

(c)

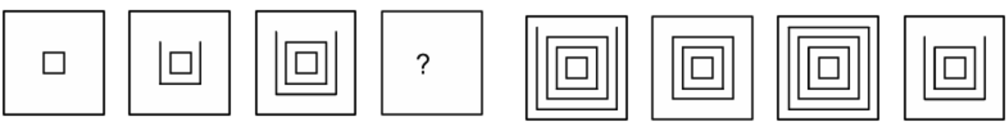

(A) (B) (C) (D)

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

रेषा

बिंदू	रेषाखंडात 2 अंत्यबिंदू आहेत. $\overline{CD}$	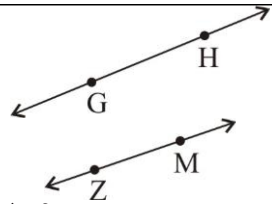 रेषा दोन्ही दिशांना अमर्याद वाढवता येवू शकते. $\overleftrightarrow{GH}$ $\overleftrightarrow{ZM}$	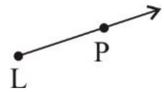 किरण एका दिशेने वाढवता येतो. LP
उभा रेषाखंड $\overline{WX}$	आडवा रेषाखंड $\overline{YZ}$	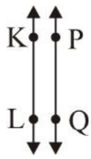 समांतर रेषा $\overleftrightarrow{KL} \parallel \overleftrightarrow{PQ}$	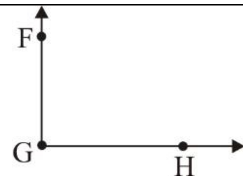 लंब किरण $\overleftrightarrow{GF} \perp \overleftrightarrow{GH}$

---

1. शब्द आणि चिन्हे वापरुन प्रत्येक आकाराचे वर्णन कर.

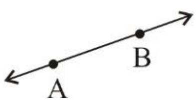	______________	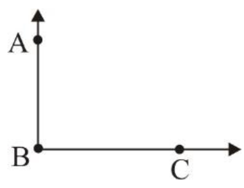	______________ ______________
	______________		______________
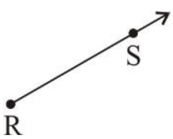	______________	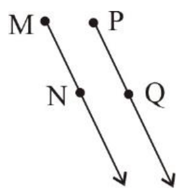	______________ ______________

Date ___ /___ /___

कोन

कोनांचे चार गटांमध्ये वर्गीकरण करता येते. त्यांचे वर्गीकरण त्यांच्या कोनाच्या मापावरुन केले जाते.

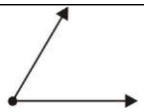 लघुकोन हा 90^0 पेक्षा कमी असतो.	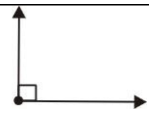 काटकोन 90^0 असतो	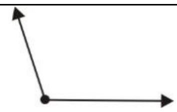 विशाल हा कोन 90^0 आणि 180^0 दरम्यान असतो.	सरळ कोन हा 180^0 असतो.

1. खाली दिलेल्या कोनांचे लघुकोन, काटकोन, विशालकोन आणि सरळकोन असे वर्गीकरण कर.

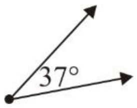 ______________	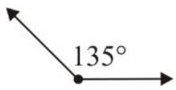 ______________	______________	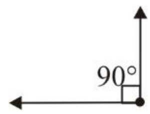 ______________
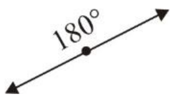 ______________	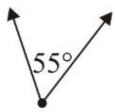 ______________	______________	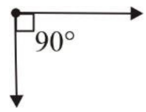 ______________

2. खाली दिलेल्या कोनांची मापे लिही.

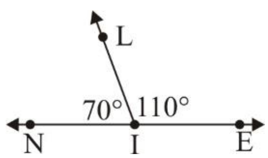	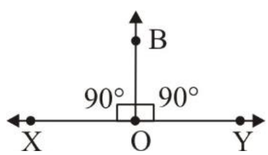	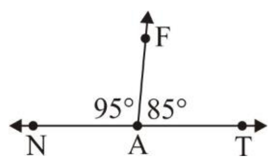
∠LIN ______________	∠BOX ______________	∠FAN ______________
∠LIE ______________	∠BOY ______________	∠FAT ______________
∠NIE ______________	∠XOY ______________	∠NAT ______________

त्रिकोणांचे त्यांच्या कोनानुसार वर्गीकरण केले जाते.

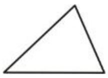	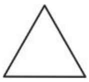	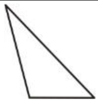	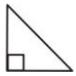
ज्या त्रिकोणाचे तीन्ही कोन लघुकोन असतात, त्या त्रिकोणास लघुकोन त्रिकोण म्हणतात.	समभुज त्रिकोणाचे सर्व कोन आणि लघुकोन एकरुप आहेत.	ज्या त्रिकोणाचा एक कोन विशालकोन असतो, त्या त्रिकोणास विशालकोन त्रिकोण म्हणतात.	ज्या त्रिकोणाचा एक कोन काटकोन असतो,त्या त्रिकोणास काटकोन त्रिकोण म्हणतात.

1. **खाली दिलेल्या त्रिकोनांचे लघुकोन त्रिकोण, समभुज त्रिकोण, काटकोन त्रिकोण आणि विशालकोन त्रिकोण असे वर्गीकरण कर.**

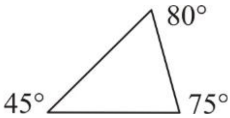 ________	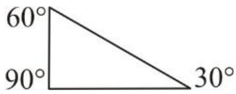 ________	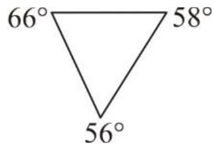 ________
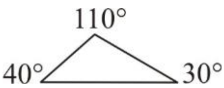 ________	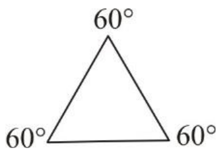 ________	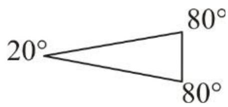 ________
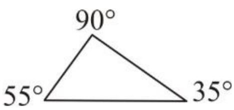 ________	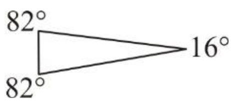 ________	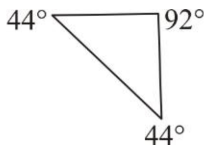 ________

2. **खाली दिलेल्या चौकोनामध्ये त्रिकोण काढ आणि लघुकोण त्रिकोण, समभुज त्रिकोण, काटकोन त्रिकोण आणि विशालकोन त्रिकोण अशी नावे दे.**

Date ___ /___ /___

त्रिकोणांचे त्यांच्या बाजूंच्या लांबीनुसार वर्गीकरण केले जाते.

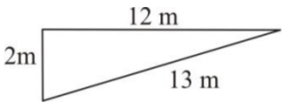 एकही बाजू समान नसते, अशा त्रिकोणास विषमभुज त्रिकोण म्हणतात.	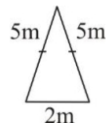 दोन भुजा समान लांबीच्या असतात,त्या त्रिकोणास समद्विभुज त्रिकोण म्हणतात.	रेषेवर छोटी आडवी रेषा या समान बाजू दर्शवितात	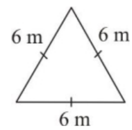 या तिन्ही बाजू समान लांबीच्या असतात, त्या त्रिकोणाला समभुज त्रिकोण म्हणतात.

1. **प्रत्येक त्रिकोणाचे वर्गीकरण करण्यासाठी विषमभुज, समद्विभुज किंवा समभुज त्रिकोणांची नावे लिही. एकरुप बाजू दाखवण्यासाठी (–) रेषांचा वापर कर.**

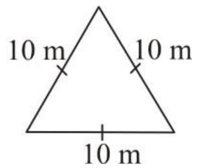 ____________	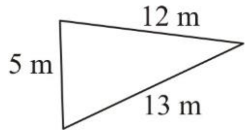 ____________	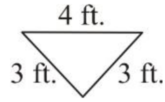 ____________
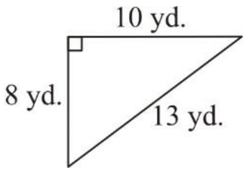 ____________	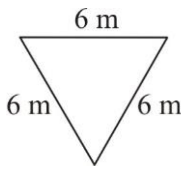 ____________	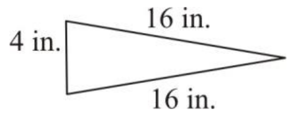 ____________
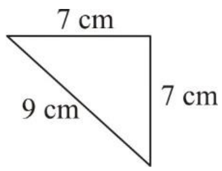 ____________	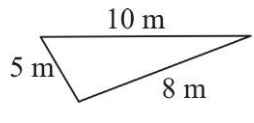 ____________	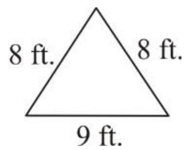 ____________

2. **रिकाम्या जागेत समभुज, विषमभुज, समद्विभुज त्रिकोण काढ. खूणांचा वापर करुन समान बाजू दाखव.**

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Date: ___ /___ /___

बहुभूज

बाजूंच्या, पृष्ठांच्या आणि शिरोबिंदूंच्या संख्येवरुन त्यांचे वर्णन केले जावू शकते. (शिरोबिंदू म्हणजे जेथे तीन बाजू जोडले जातात.)

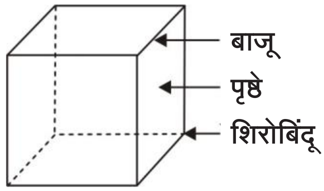

---

1. **वरील आकृतीमध्ये बाजू, पृष्ठे आणि शिरोबिंदूंची संख्या लिही.**

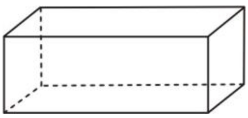 पृष्ठे ________ बाजू ________ शिरोबिंदू ________ इष्टिकाचित्ती	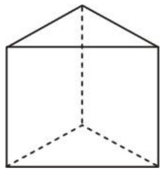 पृष्ठे ________ बाजू ________ शिरोबिंदू ________ त्रिकोणी चिती
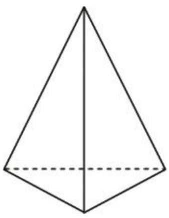 पृष्ठे ________ बाजू ________ शिरोबिंदू ________ त्रिकोणी	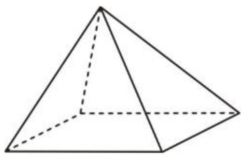 पृष्ठे ________ बाजू ________ शिरोबिंदू ________ चौकोनी सुची
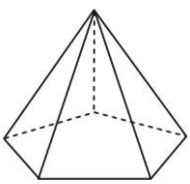 पृष्ठे ________ बाजू ________ शिरोबिंदू ________ पंचकोनी सुची	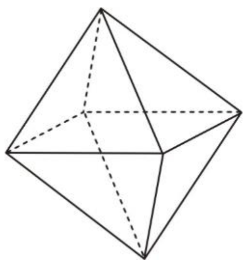 पृष्ठे ________ बाजू ________ शिरोबिंदू ________ अष्टदंड

अपूर्णांक : अपूर्णांक या शब्दाचा अर्थ एक संपूर्ण भागाचा एक भाग असा होतो.

हे वर्तुळ एकसमान 4 भागात विभागले आहे. 4 पैकी 3 भाग रंगवलेले आहे. तीन चतुर्थांश भाग रंगविलेला आहे. 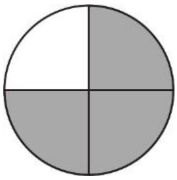 एक चतुर्थांश भाग रंगविलेला नाही.	हे वर्तुळ एकसमान 3 भागात विभागले आहे. 3 पैकी 2 भाग रंगवलेले आहे. दोन तृतियांश भाग रंगविलेला आहे. 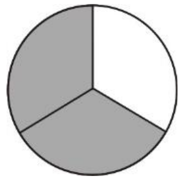 एक तृतियांश भाग रंगविलेला नाही.

1. प्रत्येक आकार समान भाग किंवा अपूर्णांकामध्ये विभागलेला आहे. रंगविलेल्या भागानुसार रिकाम्या जागी अपूर्णांकामध्ये लिही.

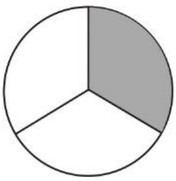 ________	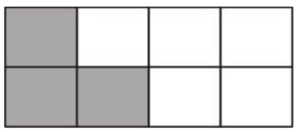 ________	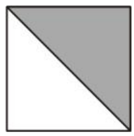 ________	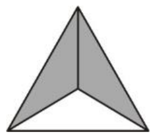 ________
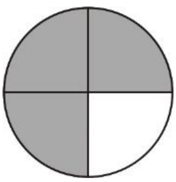 ________	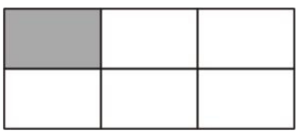 ________	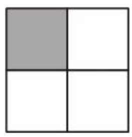 ________	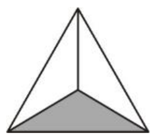 ________
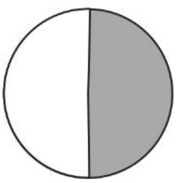 ________	 ________	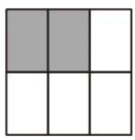 ________	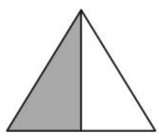 ________

Date: ___ /___ /___

अंश आणि छेद यांमध्ये कोणतेही समान घटक नसतात. तेव्हा अपूर्णांक सर्वात सोप्या स्वरुपात असतो. जो अपूर्णांक सर्वात सोपा स्वरुपात नसतो, तो अंश आणि छेदाला सामाईक घटकाने विभाजित करुन सोपा केला जाऊ शकतो.

सोप्या स्वरुपात नसलेला	$\frac{2}{4}$	$\frac{21}{48}$	$\frac{30}{40}$	$\frac{9}{15}$
सोप्या स्वरुपात असलेला	$\frac{1}{2}$	$\frac{7}{16}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{5}$

उदाहरण:- $\frac{8}{12}$ अशा प्रकारे सोप्या स्वरुपात लिही.

अंश आणि छेद यांना सर्वात सामाईक संख्येने भागले. $\frac{8 \div 4}{12 \div 4} = \frac{2}{3}$

हा अपूर्णांक $\frac{2}{3}$, $\frac{8}{12}$ अशा प्रकारे सोप्या स्वरुपात लिहीता येते.

---

1. जे अपूर्णांक सोप्या स्वरुपात आहेत अशा अपूर्णांकाना गोल कर आणि जे अपूर्णांक सोप्या स्वरुपात नाहीत त्यांना सोप्या स्वरुपात लिही.

$\frac{3}{6}$	$\frac{8}{24}$	$\frac{3}{4}$
$\frac{20}{30}$	$\frac{5}{9}$	$\frac{2}{8}$
$\frac{15}{20}$	$\frac{4}{5}$	$\frac{6}{16}$
$\frac{16}{24}$	$\frac{8}{32}$	$\frac{9}{12}$
$\frac{6}{15}$	$\frac{2}{3}$	$\frac{3}{12}$
$\frac{21}{30}$	$\frac{18}{12}$	$\frac{10}{50}$

Date ___ /___ /___

1. **सर्वात लहान अपूर्णांकापासून मोठा अपूर्णांक असा क्रम दर्शवण्यासाठी बाण काढ. प्रत्येक गटातील सर्वात मोठ्या अपूर्णांकांवर गोल कर.**

(a)	$\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{4}$	(b)	$\frac{3}{4}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{1}{3}$	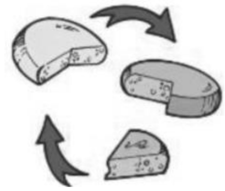	
(c)	$\frac{1}{3}$ $\frac{7}{12}$ $\frac{3}{10}$	(d)	$\frac{1}{2}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{2}{5}$	(e)	$\frac{2}{3}$ $\frac{3}{5}$ $\frac{3}{8}$
(f)	$\frac{7}{12}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{5}$	(g)	$\frac{5}{6}$ $\frac{2}{3}$ $\frac{7}{8}$	(h)	$\frac{8}{9}$ $\frac{5}{8}$ $\frac{7}{9}$
(i)	$\frac{3}{5}$ $\frac{2}{7}$ $\frac{4}{9}$	(j)	$\frac{2}{3}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ $\frac{4}{5}$	(k)	$\frac{7}{10}$ $\frac{8}{10}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{2}{3}$
(l)	$\frac{3}{10}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{2}{5}$ $\frac{1}{4}$	(m)	$\frac{3}{10}$ $\frac{5}{12}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$	(n)	$\frac{19}{20}$ $\frac{17}{20}$ $\frac{9}{10}$ $\frac{2}{3}$
(o)	$\frac{8}{12}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{6}$ $\frac{6}{12}$	(p)	$\frac{1}{8}$ $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{16}$ $\frac{1}{4}$	(q)	$\frac{3}{10}$ $\frac{3}{8}$ $\frac{3}{12}$ $\frac{3}{4}$

शिक्षक/पालक अभिप्राय:	☺ 😐 ☹	शिक्षक/पालक स्वाक्षरी:	

Sikshana FOUNDATION
Love of learning

+91 80 26629890
info@sikshana.org
www.sikshana.org
41, K. R. Road, Basavangudi
Bengaluru – 560004, Karnataka